

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

תוכן

א. אלו תראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים..1
ב. אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים ... לענין הספד ותענית זה וזה שוין ... מסמך גאולה לגאולה עדיף.....2.....

דף ו.

א. אלו תראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים

י"א שמותר לעשות מבית תפלה של עכו"ם בית הכנסת¹ כיון שלא נעבד הבית עצמו מעולם. וי"א² שיש להחמיר ולא לעשות שם ביהכ"נ קבוע, והעולם נוהגין להקל, אולם זה דוקא כשאין דרכן להעמיד שם אליליהם, אבל אלו שמעמידין שם אליליהם, אף שהוציאו משם ומכרו הבית לישראל³. לעשות ממנו ביהכ"נ אסור⁴.

לפיכך כנסיות של נוצרים⁵ אין לעשות מהם בית הכנסת, ואפילו אם הבנין אינו ראוי וצריך לשפצו לא יעשוהו בית הכנסת, אלא יקדישוהו לבנין חולין ולאחר שישפצוהו והשתנה, יוכלו להקדישו לבית הכנסת⁶.

אולם⁷ בית תפלות של נכרים שאין שם שום צלם ודמות כלל, וכגון מסגד של ישמעאלים, מותר לעשות ממנו בית תפלה לישראל או בית המדרש, וגם מצוה איכא לקדש שם שמים בזה.

¹ מ"ב קנד מה בשם המג"א

² מ"ב שם בשם הא"ר

³ דאז מותר הבית להדיוט מטעם שכבר נתבטל עי"ז משם משמשי אליל כדאיתא ביו"ד קמ"ה ס"ג

⁴ מ"ב שם.

⁵ שהרי הוא מקום מיאוס וגם יש שם צלבים וכדומה שהם משתחווים להם, שיש לחשוש להחשיבם כצלם ודמות. כמבואר ברמ"א יו"ד רס"א קמ"א ועיין שו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' נ"ג דלא כשו"ת מהר"י אסאד חו"ד סי' ק"ע שנפטה קו להקל דאין לזה דין ע"ז.

⁶ שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן מט

⁷ שו"ת שואל ומשיב מה"ק ח"ג סי' ע"ב א"ח או"י"ב מובא בכף החיים פב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

אולם כל זה אם קנהו והפקיעוהו מידי הנכרים, אך אם הוא שכור מהם לכו"ע אין לעשות שם בית הכנסת או בית המדרש.⁸

בית ששימש לביהכ"נ או ביהמ"ד, ופריצי הגויים חיללוהו והפכוהו לבית תיפלה. לאחר שיגברו ידו היהודים ויגאלוהו מידם⁹, יחזירוהו לקדושתו הראשונה, ויוציאו משום כל סממני הטומאה, יסיידוהו ויעבדוהו מחדש, וכריזו ראשי העיבור בפני העיבור שחוזרים ומקדישים את ביהכ"נ או ביהמ"ד זה לשם ה'.

מקום המשמש לבית תועבות הוללות ואיסורים, כגון מקומות בהם יש ריקודים מעורבים או שמראים דברי תועבה וכפירה. אפשר¹⁰ לקנות ולעשות שם ביהכ"נ וביהמ"ד ושאר מוסדות תורניים. אך לשכור לזמן מסויים לצורך ביהכ"נ ולאחר זמן השכירות אפשר שיחזרו לעשות שם התועבות והאיסורים, אסור.

מקום תפילה¹¹ של אנשים יהודיים הרחוקים מדרך התורה והיראה, שמשמש בד בבד גם לעשות בו כינוסים לענינים של פריצות ותועבה, וריקודי עם בתערובת וכדו', אסור ליראי ה' ליכנס לשם להתפלל, ואין בו מעלת תפילה בעיבור כיון שהוא מקרי שנאוי, ועדיף להתפלל ביחידות אם אין ביהכ"נ אחר, כי אין התפילה מקובלת במקום זה.

דף ו:

ב. אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים ... לענין הספר ותענית זה וזה שוין ...

מסמך גאולה לגאולה עדיף

כלל הוא בידינו שאין מעבירין על המצוות וא"כ ראוי היה שבשנה מעוברת פורים וכל ענייניו ייעשה באדר ראשון. אך רצו חכמינו לסמוך גאולת פורים ולגאולת מצרים, ומשום כך קבעו שכל דיני הפורים וקריאת ארבע פרשיות, ינהגו באדר שני הסמוך לניסן.

⁸ כ"מ משו"ת חלקת יעקב ח"א סי' ל"ג ושו"ת אג"מ ח"א סי' ל"ב

⁹ שו"ת מתנה חיים ח"א סי' ט"ז, שו"ת ישכיל עבדי ח"ד סי' ל"ד בהשמטות, וע"ע בארוכה בשו"ת יבי"א ח"ח

סי' ט"ז בהגהה, ובשו"ת קנין תורה ח"ג סי' י"ח

¹⁰ שו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' ל"ב,

¹¹ שו"ת אג"מ או"ח ח"ב סי' ל', שו"ת צי"א ח"ב סי' ט"ו,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

ולפיכך יום י"ד וט"ו¹² שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם, ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה, ואין אומרים א-ל ארך אפים¹³, ואסור בהספד ותענית¹⁴, אבל שאר דיני פורים אין נוהגים בהם וגם אין אומרים על הניסים, ומשום כך נקרא "פורים קטן", אולם אם אמרו אין מחזירין אותו¹⁵. וי"א שאף בהספד ותענית מותרים. והמנהג כסברא הראשונה. אולם אבילות נוהג לכו"ע¹⁶.

חתן ביום חופתו אינו מתענה בי"ד שבאדר ראשון¹⁷, אך מתענה בט"ו.

אם חל פורים קטן בשבת א"א צדקתך צדק המנחה, ואב הרחמים קודם מוסף.

בפורים קטן עולים לקבר¹⁸ בסוף שבעה, ובשלושים, וביום השנה, אבל אין מספידין ואין עושין הקמת מציבה כיון שהדרך להספיד במעמד זה,

אין האבל מתפלל לפני העמוד¹⁹ בפורים קטן כשאר ימים שא"א תחנון ולמנצח, וי"א שאבל מתפלל בו לפני העמוד.

מי שאירע לו נס באדר בשנה פשוטה שאינה מעוברת וקבל על עצמו לעשות תמיד יום משתה ושמחה, עושה בשנה מעוברת בראשון. ואם אירע במעוברת בשני יעשה בשני.

י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד²⁰ שבאדר ראשון, ואין נוהגין כן כחובה אך בהגהת תשב"ץ כתב שיש להרבות, ורבינו יחיאל מפריש רגיל להרבות ולהזמין בני אדם, ולכן ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד (משלי טו פסוק טו). שטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעתים הללו.

¹² שו"ע ונו"כ תרצו

¹³ מזמור לאסף בפורים קטן מקומות יש בלבוב שא"א אותו בכל יום שא"א תחנון ויש מקומות שאומרים רק ביום הל' א"א מזמור לאסף וכן נוהגים בפפד"א. מ"ב שם ב

¹⁴ אם נדר בפירוש להתענות בפורים קטן י"ל דחל הנדר דהוי רק מנהג בעלמא אבל אם נדר בסתם בי' וה' של כל השנה י"ל דדעתו היה לבר פורים קטן. מ"ב ס"ק ג

¹⁵ חמד משה. ומעמו, דהא מדינא היה ראוי לעשות באדר ראשון כמו שכתבו הפוסקים, אלא שמסמיך נאולה לגאולה עדיף, אם כן מכל מקום הוי מעין המאורע. מ"ב שם א

¹⁶ גם לדעות שאין אבילות בפורים כמבואר לעיל דף ה.

¹⁷ שו"ת ערוגת הבושם סי' קפ"ב

¹⁸ עיין שו"ת צי"א הי"ח סי' מ"ג.

¹⁹ ביה"ל (בסי' קל"ב, מאמר קדישין)

²⁰ אבל לא בט"ו אף לכרכים המוקפין חומה. מ"ב ס"ק ד אולם עיין שו"ת מנח"י ח"י סי' נ"ה, בבירור הלכה סי' זה.